

Výtvarná výchova na základní škole praktické a základní škole speciální

Bc. Martina Řeháková

Bc. Lenka Trakslová

Bc. Lenka Žáčková

VV na ZŠ praktické dle vzdělávacího programu zvláštní školy

- Hodinová dotace: 1 hodina týdně/33 hodin ročně
- Cíle VV:
- estetické osvojování přírody a světa kolem nás
- vytvářet citlivý vztah k umělecké a přírodní kráse
- naučit rozpoznávat vkusné věci
- osvojit si základní výtvarné dovednosti, rozvíjet vnímání, fantazii, vůli, intelekt

OBSAH VV – je vymezen do 3 základních bloků:

- **výtvarné osvojování skutečnosti** – rozvoj pozornosti, vnímání, představivosti a paměti
- **dekorativní a prostorové práce** spojené s experimentováním – žáci se seznamují s vybranými materiály a technikami (kreslení, malování, prostorové vytváření, dekorativní práce)
- **výtvarné umění a životní prostředí** – seznamuje s díly našeho i světového umění, s kulturou bydlení

VV na ZŠ speciální dle vzdělávacího programu pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy

- Výtvarná výchova je součástí pracovní výchovy
- Hodinová dotace:
- Nižší stupeň: 4 hodiny týdně/132 hodin ročně
- Střední stupeň: 5 hodin týdně/165 hodin ročně
- Vyšší stupeň : 6 hodin týdně/198 hodin ročně
- Pracovní stupeň: 12 hodin týdně/396 hodin ročně
- Obsah učiva:
- - sebeobsluha a práce v domácnosti, práce s drobným materiálem, práce s papírem, modelování, **výtvarná výchova**, práce se stavebnicemi, pěstitelské práce, práce se dřevem, montážní a demontážní práce, péče o zevnějšek a okolní prostředí, práce v dílnách

RVP

- vzdělávací oblast: **umění a kultura**

RVP ZV - LMP

RVP ZŠS

I. stupeň – očekávané výstupy – 1. období

- zvládnout **základní dovednosti pro vlastní tvorbu**
- rozpoznávat, pojmenovat a porovnat **linie, barvy, tvary, objekty** ve výsledcích tvorby vlastní, tvorby ostatních i na příkladech z běžného života (s dopomocí učitele)
- uplatňovat vlastní zkušenosti, prožitky a fantazii při tvůrčích činnostech, být schopen **sdělit výsledky své činnosti**
- zvládnout **nejzákladnější dovednosti pro vlastní tvorbu**
- rozpoznávat, pojmenovat a porovnat **s dopomocí učitele** barvy, tvary, objekty na příkladech z běžného života a ve výsledcích vlastní tvorby i tvorby ostatních
- **uplatňovat vlastní zkušenosti, prožitky a fantazii při tvůrčích činnostech**

I. stupeň – očekávané výstupy – 2. období

- uplatňovat základní dovednosti pro vlastní tvorbu, **realizovat svůj tvůrčí záměr**
 - rozlišovat, porovnávat, třídít a pojmenovat linie, barvy, tvary, objekty, rozpoznávat jejich základní vlastnosti a vztahy (kontrasty – velikost, barevný kontrast); získané zkušenosti uplatňovat podle svých schopností při vlastní tvorbě, při vnímání tvorby ostatních, při vnímání umělecké produkce i na příkladech z běžného života (s dopomocí učitele)
 - **při tvorbě vycházet ze svých zrakových, hmatových i sluchových vjemů, vlastních prožitků, zkušeností a fantazie**
 - **vyjádřit (slovně, mimoslovně, graficky) pocit z vnímání tvůrčí činnosti vlastní, ostatních i uměleckého díla**
- uplatňovat základní dovednosti pro **vlastní tvorbu**
 - rozlišovat, porovnávat, třídít a pojmenovat **linie, barvy, tvary, objekty**, a uplatnit je podle svých schopností při vlastní tvorbě
 - při tvorbě vycházet ze svých zrakových, hmatových i sluchových vjemů, vlastních prožitků, zkušeností a fantazie
 - vyjádřit pocit z vnímání **vlastní tvůrčí činnosti (mimoslovně, graficky)**

- uplatňovat základní dovednosti při **přípravě**, realizaci a prezentaci **vlastního tvůrčího záměru**
- uplatňovat linie, barvy, tvary a objekty v ploše i prostoru podle vlastního tvůrčího záměru, využívat jejich vlastnosti a vztahy; **pojmenovat je ve výsledcích vlastní tvorby i tvorby ostatních; vnímat a porovnávat jejich uplatnění v běžné i umělecké produkci**
- při vlastní tvorbě vycházet ze svých vlastních **zkušeností, představ a myšlenek, hledat a zvolit pro jejich vyjádření nejvhodnější prostředky a postupy; zhodnotit a prezentovat výsledek své tvorby, porovnávat jej s výsledky ostatních**
- vnímat a porovnávat výsledky běžné i umělecké produkce, slovně vyjádřit své postřehy a pocity

II. stupeň – očekávané výstupy

- uplatňovat základní dovednosti při **realizaci a prezentaci vlastní tvorby**
- **uplatňovat linie, barvy, tvary a objekty v ploše i prostoru** podle vlastního tvůrčího záměru, využívat jejich vlastnosti a vztahy
- při vlastní tvorbě vycházet ze svých zkušeností a představ hledat a zvolit pro jejich vyjádření nejvhodnější prostředky a postupy s **dopomocí učitele**

Minimální časová dotace

- ***I. stupeň:***

- 10 hodin

- ***II. stupeň:***

- 8 hodin

- ***I. stupeň***

- 18 hodin

- ***II. stupeň:***

- 8 hodin

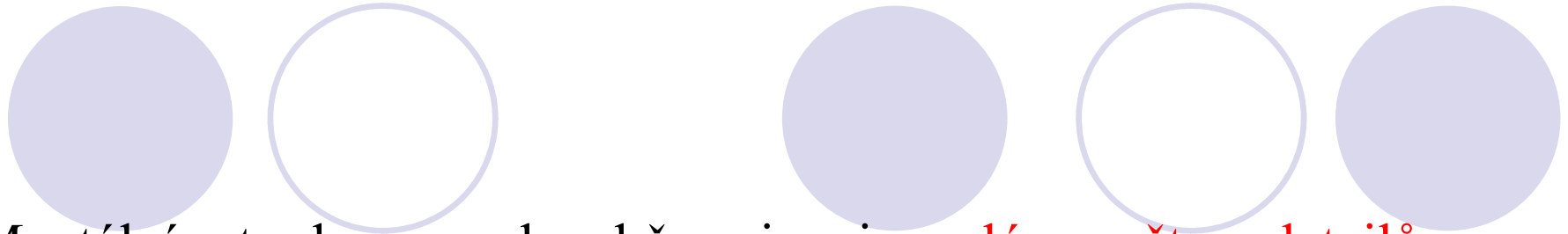
VÝTVARNÁ VÝCHOVA NA SPECIÁLNÍCH ŠKOLÁCH

- Výtvarná výchova plní na speciálních školách řadu funkcí, jako je **funkce vyhledávací, diagnostická a terapeutická**. (Vyhledávací funkce spočívá ve vyhledávání výtvarných talentů s mentální retardací.)
- Výtvarná výchova na speciálních školách se může svým zaměřením vydat cestou **nápravy**. Což znamená, že se učitel bude snažit přiblížit výtvarnou produkci tvorbě zdravých dětí.
- Druhá cesta – cesta **rozvoje dětské kreativity** je mnohem zajímavější a významnější, neboť nám dává nahlédnout do světa a nitra mentálně postižených, zachycuje jejich fantazii, obrazotvornost a sebevědomí.

KRESBA MENTÁLNĚ POSTIŽENÉHO DÍTĚTE

- Je nutné si uvědomit fakt, že kresba mentálně postiženého dítěte se nebude podobat kresbě šestiletého zdravého dítěte.
- Děti mají problémy s držáním pomůcek, nevnímají pokyny dospělého a proto jejich výtvarný projev dlouho přetrvává na úrovni čmáranic.
- Specifika kresby mentálně postižených vyplývají z jejich nízké úrovně představ a fantazie, ze snížené senzomotorické koordinace a z nedostatečně rozvinutého drobného svalstva prstů, ze snížené úrovně jemné motoriky.

- Mentální retardace se v kresbě projevuje **malým počtem detailů**.
- Vlivem rozumových nedostatků také často dochází k **absurdnostem**, jako je kreslení dvou a více sluncí, kresba zvířat s nesprávným počtem nohou, obrácené střechy domů apod.
- **Figuru zobrazují zepředu**, stadium **hlavonožce** přetrvává až do **8. roku** života.
- Osoby se středně těžkou mentální retardací dospějí maximálně k hranici **prvotního zobrazení postavy**.

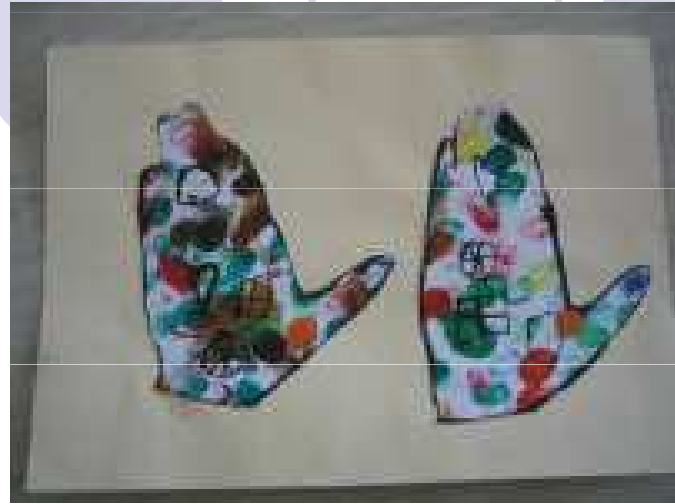

Obecně můžeme říci, že kresba mentálně postižených se svou zaostalostí a opožděností významně liší od kreseb zdravých lidí. Tento rozdíl se zvyšuje s kalendářním věkem postiženého. Ve výtvarných pracích mentálně postižených můžeme nalézt řadu zvláštností, které nám mohou leccos vypovídat o světě mentálně postižených, kteří nechápu události ve svém životě a ve světě jako takovém „rozumem“, ale jsou schopni chápat svět okolo sebe srdcem a city.

JEDEN VÝTVARNÝ NÁPAD:

Barevné rukavičky- technika tiskání prsty

- **Motivace:** *Venku se ochlazuje a začíná zima. Už i naše ruce musíme obléci do rukavic. A abychom ty rukavice měli pěkné a veselé, jedny takové si dnes vytvoříme.*
- **Postup:**
- 1) *Žáci si potírají prsty libovolnými barvami a tiskají na čtvrtku*
- 2) *Po uschnutí si na tuto čtvrtku obkreslí své ruce a vystřihnou je*
- 3) *Vystřižené ruce (znázorňující rukavičky) nalepí na papír ze skicáku (neboli žlutý papír)*
- 4) *Nakonec rukavičky dozdobí podle své fantazie tuží*

Zdroje:

- https://is.muni.cz/auth/th/84427/pedf_b/BAKALARSKA_PRACE.pdf
- http://kmen.uhk.cz/kmen/skrin/dvinls_05-06/Pruzkova/vytvarne_napady/posledni%20pokus.htm
- MŠMT ČR: Vzdělávací program zvláštní školy, Septima, Praha: 2003. ISBN80-7216-183-0
- Švarcová, I.: Vzdělávací program pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy, Septima, Praha: 1997. ISBN 80-7216-030-3
- Muller, O., Valenta, M.: Psychopedie. Parta, Praha: 2004. ISBN 80-7320-063-5
- RVP ZV LMP
- RVP ZŠS